

Oktatás magasabb szinten az 1970-es években

Szabó Miklós akadémikus, ny. altábornagy újabb könyve került a téma iránt érdeklődők kezébe „A Zrínyi Miklós Katonai Akadémia története 1970–1979” címmel. Az írásmű öt fejezetben mutatja be a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia (ZMKA) helyzetét és az ott folyó oktatás fejlődését és történetét befolyásoló kül- és belpolitikai viszonyokat. Részletesen elemzi az egész haderőt (az akkori Néphadsereget) érintő változásokat, amelyek szervezeti és technikai téren következtek be.

Az első fejezetben a szerző tényekkel igazolja azt, hogy a '70-es évek külpolitikai viszonyai, mindenek előtt a Willy Brandt német kancellár által meghirdetett és folytatott új keleti politika (Neue Ostpolitik), a szovjet–USA hadászati fegyverzetek csökkentésével foglalkozó SALT-tárgyalások, továbbá az indokínai háborúk befejezése és a helsinki folyamat néven kezdődő enyhülés az előző évtizednél kedvezőbb világ-helyeztetet alakított ki a hidegháború folyamatában és az évtized első felében.

Mindezek kedvezően hatottak a magyar belpolitikára és a Néphadsereg helyzetére is, hiszen a nyugati politikai vezetők több alkalommal kinyilvánították közeledésüket és jóakarukat Magyarország felé. Ennek egyik konkrét ténye volt az, hogy hazánkat felkérték a vietnámi fegyverszüneti megállapodás ellenőrzését végző Nemzetközi Ellenőrző és Felügyelő Bizottságban (ICCS) való részvételre 1973 januárjában. A 290 fős magyar delegáció zömét a Néphadsereg tisztjei és tiszthelyettesei adták. Az első, majd a további váltásokban több ZMKA-ra beosztott tiszt is szerepelt. (K.T.)

Az évtized második felében ismét elhidegült a nemzetközi helyzet, melynek főbb kiváltó oka volt az SS–20 jelzővel (NATO) ellátott közepes hatótávolságú, mozgó indítóállványról bevezethető hadászati rakéták telepítése a Szovjetunió nyugati körzeteiben és a szovjet katonai beavatkozás több afrikai ország (Mozambik, Etiópia) és Dél-Jemen belügyeibe, valamint Afganisztán szovjet katonák általi megszállása.

A második és a további fejezetekben a szerző a Néphadsereg és a ZMKA helyzetét és tevékenységét befolyásoló belső tényezőket jellemzi, igen bő és hiteles dokumentumokra támaszkodva.

A '70-es évtized katonai területén végbemenő eseményeit meghatározták a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó testületének 1969. évi budapesti ülésén hozott határozatok. A Varsói Szerződés létrehozása után 14 év kellett ahhoz, hogy a szovjet vezetők rájöjjenek arra, hogy a több állam katonai erőiből álló szövetséget (a Varsói Szerződést) nem lehet egy állam (a SZU) tábornokaira bízni. Ezért létrehozták a Hon-

védelmi Miniszterek Bizottságát és az Egyesített Fegyveres Erők (EFE) főparancsnokságát, ahová minden tagállam delegálta a saját képviselőit.

Ezt követően a tagországok szakemberei részt vehettek a VSZ fegyveres erők fejlesztésével és kiképzésével kapcsolatos tervek kidolgozásában, de továbbra is meghatározóak maradtak a szovjet főparancsnok és törzsének ajánlásai (melyek szinte parancsjellegűek voltak – K. T.)

Ezeket az ajánlásokat a magyar vezérkar értékelte, feldolgozta és HM vagy VKF parancsok formájában továbbította az alárendeltek, közöttük a ZMKA felé is. A parancsok nagyobbik része szervezeti ügyekkel (kinevezések, beiskolázások), másik részük oktatási és tudományos kérdésekkel foglalkozott.

A tudományos élet területén jelentős előrelépést jelentett az MN Tudományos Kollégium létrehozása 1972. július 1-jén, melynek elnöke Csémi Károly altábornagy lett, tagjai között pedig a ZMKA két kiemelkedő tudású személyisége dr. Nagy Gábor és dr. Kovács Jenő ezredes szerepelt. A Tudományos Kollégium feladata volt az MN-szintű tudományos munka tervezése, koordinálása és ellenőrzése.

A tudományos munka vonatkozásában jelentős feladatok hárultak a ZMKA-ra, különösen az oktatói állomány kiválasztása és felkészítése, az aspiránsok tudományos képzése és az MN-szintű tudományos kutatási feladatokban való részvétel területein. Előtérbe kerültek olyan kutatási problémák, mint a hadműveletek és harcok hagyományos fegyverekkel történő megvívásának kérdései (Ezt a témát az USA és NATO által hivatalosan elfogadott „Rugalmas Reagálás Stratégia” megismerése tette szükségessé, amely komolyan foglalkozott a hagyományos fegyverekkel vívott hadműveletekkel), az atomaknázarak leküzdése, valamint a csapatok harcképességének helyreállítása.

A fenti kutatási témák kidolgozására és abban való részvételre nem csak a ZMKA oktatóit és az aspiránsokat, hanem a hallgatók jelentős részét is be kellett vonni – az évek során kiadott akadémiaparancsnoki parancsok szerint. Az oktatók magasabb beosztásba történő kinevezésénél is fontos szempont volt a sikeres tudományos munka végzése.

A tudományos munka szervezésében és irányításában végzett tevékenységükért a szerző meleg elismerő szavakkal ír Tóth Lajos vezérőrnagyról és dr. Lantódi József vezérőrnagyról, a ZMKA volt parancsnokairól. Ők voltak azok, akik fontosnak tartották a tisztok idegennyelvtudásának növelését és az orosz mellett, bevezették a német és angol nyelvoktatást, továbbá megkövetelték azt, hogy a ZMKA oktatói vegyenek részt a különböző gyakorlatokon és szerezzenek csapatgyakorlatot.

Szabó Miklós legújabb könyve rengeteg információt, táblázatokban közölt adatot és színes eseményeket rögzít a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia helyzetéről és történetéről az 1970-es években. Mindazoknak ajánlom elolvasásra az írásművet, akiket érdekel a magyar katonai felsőoktatás és a ZMKA története.

Kőszegvári Tibor